

Szanowny Panie Redaktorze !

Odpowiadając na pytania zawarte w wiadomości przesłanej pocztą elektroniczną w dniu 14 marca 2018 r. przekazuję informacje na temat znakowania opakowanych produktów rybnych.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* (Dz. U. z 2017 poz. 2212) wprowadzane do obrotu artykuły rolno-spożywcze powinny spełniać wymagania w zakresie jakości handlowej, jeżeli w przepisach o jakości handlowej zostały określone takie wymagania, oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta. Opakowania artykułów rolno-spożywczych wprowadzanych do obrotu powinny zapewniać zachowanie cech istotnych dla danego rodzaju artykułu rolno-spożywczego, decydujących o jego tożsamości. Artykuły te wprowadzane do obrotu muszą być oznakowane co najmniej w języku polskim. Wymóg znakowania w języku polskim nie dotyczy artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych do wywozu poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Oznakowanie artykułu rolno-spożywczego zawiera informacje istotne z punktu widzenia jakości handlowej, w szczególności:

- 1) nazwę, pod którą artykuł rolno-spożywczy jest wprowadzany do obrotu;
- 2) inne dane umożliwiające identyfikację artykułu rolno-spożywczego oraz odróżnienie go od innych artykułów rolno-spożywczych.

Artykuły rolno-spożywcze wprowadzane do obrotu znakuje się ponadto widocznym, czytelnym i nieusuwalnym kodem identyfikacyjnym partii produkcyjnej, umożliwiającym identyfikację artykułu rolno-spożywczego z danej partii produkcyjnej. Kod identyfikacyjny, jest nadawany przez producenta.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi znakowania ryb i przetworów rybnych, zakres wymaganych informacji zależy od przeznaczenia tych produktów, tj. do jakich grup odbiorców są one kierowane. Z uwagi na powyższe należy wyróżnić 2 grupy odbiorców:

- I. Produkty kierowane bezpośrednio do konsumentów finalnych i placówek żywienia zbiorowego (z reguły w opakowaniach jednostkowych).
- II. Produkty kierowane do dalszego przetworzenia (surowce lub wyroby gotowe nieprzeznaczone dla konsumentów finalnych, z reguły w opakowaniach zbiorowych lub transportowych).

Wymagania dla produktów z grupy I

Ryby i przetwory rybne z przeznaczeniem do sprzedaży na rynku detalicznym winny być oznakowane zgodnie z obowiązującymi przepisami horyzontalnymi, przede wszystkim z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr **1169/2011** z dnia 25 października 2011 roku w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. Urz. UE L 304 z 22.11.2011, str. 18, z późn. zm.). Artykuł 9 rozporządzenia wymienia następujące dane jakie powinny się znaleźć na opakowaniu jednostkowym, tj.:

- nazwa żywności (pozwalająca konsumentowi na określenie rodzaju produktu)
- wykaz składników

- ilość netto żywności (masa netto lub ilość sztuk)
- data minimalnej trwałości lub termin przydatności do spożycia
- warunki przechowywania lub warunki użycia
- nazwa lub firma i adres podmiotu działającego na rynku spożywczym, odpowiedzialnym za informacje na temat żywności (np. producent, importer)
- kraj lub miejsce pochodzenia
- instrukcja użycia, w przypadku gdy w razie braku takiej instrukcji odpowiednie użycie danego środka spożywczego byłoby utrudnione
- informacja o wartości odżywczej.

Ponadto, zgodnie z załącznikiem III pkt 6 rozporządzenia **1169/2011** zamrożone nieprzetworzone produkty rybołówstwa znakuje się datą zamrożenia lub datą pierwszego zamrożenia w przypadku produktów zamrażanych więcej niż jednokrotnie.

Dodatkowe wymagania w zakresie znakowania **nieprzetworzonych ryb i owoców morza oraz niektórych produktów przetworzonych (np. solone, wędzone, mrożone lub produkty gotowane np. krewetki w skorupkach)** określa rozporządzenie (UE) nr **1379/2013** Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 grudnia 2013 r. *w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1184/2006 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 104/2000* (Dz. Urz. UE L354 z dnia 28.12.2013 r., str. 1, z późn. zm.), według którego na etykiecie takich produktów należy zamieścić następujące dane:

- handlowe oznaczenie gatunku i jego nazwę systematyczną (nazwa ryby musi znajdować się na oficjalnej liście sporządzonej i opublikowanej przez każdy kraj UE);
- metodę produkcji, w szczególności następujące sformułowania: "...złowione..." lub "...złowione w wodach śródlądowych..." lub "...wyhodowane...";
- obszar, na którym produkt został złowiony lub wyhodowany (należy podać nazwę obszaru FAO a w przypadku ryb złowionych w *Atlantyku Północno-Wschodnim, Morzu Śródziemnym i Morzu Czarnym* należy podać nazwę podobszaru lub strefy, wraz z nazwą, która jest łatwo zrozumiała dla konsumenta, lub mapę lub piktogram), w oznakowaniu ryb złowionych w wodach śródlądowych należy podać nazwę akwenu (jeziora lub rzeki), natomiast na etykietach ryb pochodzących z hodowli podaje się kraj z którego pochodzi produkt,
- kategorię narzędzi używanych do połowu ryb dzikich, np.: "niewody", "włoki", "sieci skrzelowe i podobne sieci", "siatki otaczające i podnośniki sieci", "haki i linie", "drag" i "garnki i pułapki",
- jeżeli oferowany do sprzedaży produkt (ryba czy skorupiaki) został rozmrożony wówczas ta informacja powinna się znaleźć obok nazwy wyrobu.

Ww. dodatkowe informacje nie są wymagane dla produktów typu marynaty rybne, konserwy rybne, przetwory rybne poddane procesowi gotowania, smażenia czy innemu procesowi powodującemu zmianę struktury mięśniowej produktu (np. kotlety rybne).

Zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. *w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych* (Dz. U. z

2015 poz. 29, z późn. zm.) w oznakowaniu opakowanych środków spożywczych **głęboko mrożonych** przeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego podaje się informacje:

- "produkt głęboko mrożony";
- określające okres przechowywania przez konsumenta finalnego wraz z temperaturą przechowywania,
- "nie zamrażać powtórnie" albo określenie o podobnym znaczeniu.

Ponadto, dla konserwowanych tuńczyków oraz sardynek Unia Europejska wprowadziła szczegółowe wymagania w zakresie jakości handlowej, które zostały zawarte w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 1536/92 z dnia 9 czerwca 1992 r. *ustanawiającym wspólne normy handlowe w odniesieniu do konserwowanego tuńczyka, pelamidy i tunka* (Dz. Urz. WE 163 z 17.06.1992 r., str. 1) oraz rozporządzeniu Rady (EWG) nr 2136/89 z dnia 21 czerwca 1989 r. *ustanawiającym wspólne normy handlowe w odniesieniu do konserwowanych sardynek* (Dz. Urz. WE L 212 z dnia 22.07.1989 r., str. 79, z późn. zm.).

W celu ułatwienia stosowania przepisów unijnych dotyczących oznakowania produktów rybnych kierowanych do konsumentów finalnych Komisja Europejska wydała broszurę pn. „*Miniprzewodnik po nowych unijnych oznakowaniach konsumenckich dla produktów rybołówstwa i akwakultury*”, dostępną na stronie Komisji Europejskiej (http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/publications/eu-new-fish-and-aquaculture-consumer-labels-pocket-guide_pl.pdf).

Wymagania dla produktów z grupy II

Produkty (ryby i skorupiaki), które nie są kierowane do konsumenta finalnego nie muszą być znakowane zgodnie z rozporządzeniem **1169/2011**.

Do znakowania tego rodzaju produktów mają zastosowanie przepisy ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, omówione na wstępie niniejszego pisma.

W odniesieniu do nieprzetworzonych ryb i owoców morza oraz niektórych produktów przetworzonych (np. solone, wędzone, mrożone lub produkty gotowane np. krewetki w skorupkach) w oznakowaniu powinny być zawarte informacje dla konsumentów przewidziane w art. 35 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1379/2013, tj.:

- a) handlowe oznaczenie gatunku i jego nazwę systematyczną;
- b) metodę produkcji, w szczególności następujące sformułowania: "...złowione..." lub "...złowione w wodach śródlądowych..." lub "...wyhodowane...";
- c) obszar, na którym produkt został złowiony lub wyhodowany, oraz kategorię narzędzia połowowego używanego do połowów, jak określono w pierwszej kolumnie w załączniku III do niniejszego rozporządzenia;
- d) informację czy produkt został rozmrożony;
- e) datę minimalnej trwałości, w stosownych przypadkach.

Obowiązek podania ww. informacji wynika z art. 58 ust. 1 i ust. 5 lit. g) rozporządzenia Rady (WE) nr 1224/2009 z dnia 20 listopada 2009 r. *ustanawiającego wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 847/96, (WE) nr 2371/2002, (WE) nr 811/2004, (WE) nr 768/2005, (WE) nr 2115/2005, (WE) nr 2166/2005, (WE) nr 388/2006, (WE) nr 509/2007, (WE) nr 676/2007, (WE) nr 1098/2007, (WE) nr 1300/2008, (WE) nr 1342/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 2847/93, (WE) nr 1627/94 oraz (WE) nr 1966/2006* (Dz. Urz. UE L. 343. z 22.12.2009 r., str. 1, z późn. zm.).

Głęboko mrożone produkty (w tym ryby przetworzone i nieprzetworzone) znakuje się zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 maja 2009 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu znakowania nieprzeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego niektórych grup i rodzajów opakowanych artykułów rolno-spożywczych lub artykułów rolno-spożywczych bez opakowań (Dz. U. z 2014. poz. 634, z późn. zm.). Wówczas opakowania tych produktów powinny zawierać następujące informacje:

- 1) nazwę środka spożywczego wraz z określeniem "produkt głęboko mrożony";
- 2) masę netto;
- 3) kod identyfikacyjny partii produkcyjnej;
- 4) dane identyfikujące osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która: produkuje lub paczkuje środki spożywcze, lub wprowadza środki spożywcze do obrotu.

W myśl przepisów rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 853/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004 r., str. 55, z późn. zm.), do momentu w którym żywność jest etykietowana zgodnie z rozporządzeniem 1169/2011 lub wykorzystywana do dalszego przetwarzania, przedsiębiorstwa sektora spożywczego muszą zapewnić, w przypadku żywności mrożonej pochodzenia zwierzęcego przeznaczonej do spożycia przez ludzi, dostępność następujących informacji dla przedsiębiorstwa sektora spożywczego, któremu dostarczana jest żywność i, na żądanie, dla właściwego organu:

- a) data produkcji; oraz
- b) data zamrożenia, jeżeli jest różna od daty produkcji.